

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/152/2014
Identifikačné číslo spisu:	7013200362
Dátum vydania rozhodnutia:	13.09.2016
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7013200362.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavaleca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľa: L. A., nar. XY, bytom E., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta č. 10, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 8Sd/25/2013-56 zo 16.09.2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 8Sd/25/2013-56 zo 16.09.2014 **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

Odôvodnenie

I.

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XY z 01.02.2013, ktorým táto podľa § 65 v spojení s § 274, § 82 a § 293ce zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) priznala navrhovateľovi od 23.01.2013 starobný dôchodok v sume 475,20 eur mesačne, ako aj zmenové rozhodnutie č. XY z 27.06.2014, ktorým odporkyňa podľa § 65 v spojení s § 274, § 112 ods. 1 a § 82 a § 293ce zákona č. 461/2003 Z.z. priznala navrhovateľovi od 23.01.2013 starobný dôchodok v sume 485,60 eur mesačne.

Podaným opravným prostriedkom sa navrhovateľ domáhal preskúmania napadnutého rozhodnutia č. XY zo dňa 01.02.2013, ako aj následne vydaného zmenového rozhodnutia, z dôvodu množstva chýb a nesprávneho výpočtu starobného dôchodku.

Krajský súd po preskúmaní napadnutých rozhodnutí odporkyne dospel k záveru, že opravný prostriedok navrhovateľa nie je dôvodný, nakoľko napadnuté rozhodnutie odporkyne z 01.02.2013 č. XY bolo v spojitosti so zmenovým rozhodnutím odporkyne z 27.06.2014 č. XY zákonné a správne.

Krajský súd na základe vykonaného dokazovania na hlavných pojednávaniach a na základe obsahu dávkového spisu odporkyne považoval za preukázané, že navrhovateľovi vznikol nárok na dôchodok k 23.01.2013. K tomuto dátumu získal 16500 dní obdobia dôchodkového poistenia, čo je na účely výpočtu dôchodku 45,2055 rokov dôchodkového poistenia. Aktuálna dôchodková hodnota, platná k 23.01.2013, je podľa opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 437/2012 Z.z., ktorým sa určila suma aktuálnej dôchodkovej hodnoty na rok 2013, suma 10,0098 eur.

Suma starobného dôchodku bola určená odporkyňou podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia, získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty (priemerný osobný mzdový bod 1,0484 x 45,2055 rokov obdobia dôchodkového poistenia x aktuálna dôchodková hodnota 10,0098), t.j. 474,40 eur mesačne.

Suma starobného dôchodku podľa predpisov účinných do 31.12.2003 (t. j. zákon č. 100/1988 Z.z. o sociálnom zabezpečení) bola určená z priemerného mesačného zárobku 135,00 eur za roky 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012 pričom starobný dôchodok je 80,00% priemerného mesačného zárobku, t. j. 108,00 eur mesačne, po následných zvýšeníach sumy dôchodku 287,60 eur mesačne.

Nakoľko suma starobného dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 461/2003 Z.z. je vyššia, navrhovateľovi bol priznaný starobný dôchodok v tejto sume. Doba zamestnania, ako i obdobia dôchodkového poistenia a osobné vymeriavacie základy navrhovateľa boli odporkyňou zhodnotené na základe spisového a evidenčného materiálu, nachádzajúce sa v ústrednej evidencii odporkyne, správne a zákonne.

Podľa názoru krajského súdu odporkyňa postupovala správne a v súlade so zákonom, keď zvýšila sumu starobného dôchodku po započítaní obdobia od 01.01.1970 do 31.12.1970, t.j. o 365 dní do obdobia dôchodkového poistenia a to zmenovým rozhodnutím č. XY zo dňa 27.06.2014 od 23.01.2013 na sumu 485,60 eur mesačne a od 01.01.2014 na sumu 494,40 eur mesačne. Odporkyňa podrobne uviedla v odôvodnení napadnutého rozhodnutia spôsob výpočtu tejto sumy.

Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ včas odvolanie z dôvodov podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b/, c/ a d/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“). Ďalej namietal zaujatosť konajúcej sudkyne voči navrhovateľovi z dôvodu neúspechu v konaní pred krajským súdom.

V doplnení odvolania navrhovateľa ďalej namietal nezohľadnenie výkonu zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie v rokoch od 1978 do 1998, na účely výpočtu starobného dôchodku.

Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby odvolací súd uložil odporkyni povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy konania.

II.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 subsidiárne § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) a s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s veta druhá O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné a preto postupom podľa § 219 ods. 1 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok potvrdil.

Podľa ust. § 63 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. „priemerný osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel súčtu osobných mzdových bodov dosiahnutých v jednotlivých kalendárnych rokoch rozhodujúceho obdobia a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období, ak tento zákon neustanovuje inak. Priemerný osobný mzdový bod sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor. Na účely určenia obdobia dôchodkového poistenia sa získané dni dôchodkového poistenia prepočítavajú na roky, ak tento zákon neustanovuje inak. Obdobie dôchodkového poistenia sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.“

Podľa ust. § 274 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 244/2005 Z.z. „nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Suma starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu.“

Odporkyňa v konaní pred krajským súdom považovala za dôvodnú námietku navrhovateľa o nezhodnotení obdobia od 01.01.1970 do 30.06.1970 a od 01.09.1970 do 31.12.1970, kedy tento navštevoval odbornú lesnícku školu. Odporkyňa zmenovým rozhodnutím č. XY z 27.06.2014 zvýšila sumu starobného dôchodku navrhovateľovi po započítaní sporného obdobia na sumu 485,60 eur mesačne a následne podľa ust. § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. zvýšila starobný dôchodok navrhovateľa na sumu 494,40 eur mesačne. Predmetom preskúmavacieho konania je aj uvedené zmenové rozhodnutie odporkyne.

Z dávkového spisu odporkyne odvolací súd považoval za preukázané, že navrhovateľovi vznikol nárok na dôchodok k 23.01.2013. K tomuto dátumu získal 16500 dní obdobia dôchodkového poistenia, čo je na účely výpočtu dôchodku 45,2055 rokov dôchodkového poistenia. Aktuálna dôchodková hodnota, platná k 23.01.2013, je podľa opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 437/2012 Z.z., ktorým sa určila suma aktuálnej dôchodkovej hodnoty na rok 2013, suma 10,0098 eur. Tieto skutočnosti, po ustálení v priebehu konania pred krajským súdom, medzi účastníkmi konania nie sú sporné.

Podľa obsahu odvolania navrhovateľa z 29.10.2014 (č. I. 69) a jeho doplnenia z 19.11.2014 (č. I. 73) odvolaciemu súdu vyplynulo, že tento je presvedčený o nesprávnosti výpočtu sumy starobného dôchodku. Poukázal na výkon zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie, a to v období od roku 1978 do roku 1998, t. j. 20 rokov, v dôsledku čoho má byť dôchodková dávka navrhovateľa vyššia. Podľa názoru navrhovateľa odporkyňa na uvedené zaradenie zamestnania do zvýhodnenej kategórie neprihliadla.

Táto navrhovateľom uvedená námietka sa zhoduje s tou, ktorú uviedol v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu a s ktorou sa krajský súd v celom rozsahu vysporiadal. Odvolací súd preto v uvedenom rozsahu poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu a pre doplnenie dodáva, že medzi právne výhody, ktoré plynú zo zaradenia navrhovateľom vykonávaného zamestnania do II. pracovnej kategórie, patria:

- nižší vek potrebný na nárok na starobný dôchodok, za predpokladu získania aspoň 25 rokov doby zamestnania (58 alebo 59 rokov podľa § 174 písm. c/ alebo d/ zákona č. 100/1988 Zb.), musí však byť splnená podmienka získania 17,5, resp. 15 rokov zamestnania zaradeného do II. pracovnej kategórie za súčasne splnenej podmienky trvania takéhoto pracovného pomeru k 31.12.1999 a
- určenie sumy starobného dôchodku nie len podľa zákona č. 461/2003 Z.z., ale aj podľa právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003, t. j. zákona č. 100/1988 Zb., s tým že dôchodok sa prizná vo vyššej (výhodnejšej) sume.

Právne predpisy účinné do 31. decembra 2003 stanovovali niektoré výhody pri výpočte dôchodku z

dôvodu odpracovania určeného počtu rokov v preferovaných pracovných kategóriách, napríklad:

- vyššiu základnú výmeru starobného a invalidného dôchodku (55 % priemerného mesačného zárobku v prípade výkonu zamestnania v II. pracovnej kategórii) alebo
- vyššie percentuálne zvýšenie za dobu zamestnania presahujúcu 20 rok zamestnania do vzniku nároku na starobný dôchodok, maximálne však o 25 % pokiaľ poistenec vykonával prácu zaradenú do II. pracovnej kategórie.

Odporkyňa v intenciách vyššie uvedeného sumu starobného dôchodku navrhovateľa vypočítala podľa zákona č. 461/2003 Z.z., ako aj podľa právnej úpravy účinnej do 31.12.2003, t. j. podľa zákona č. 100/1988 Zb.

Suma starobného dôchodku bola určená odporkyňou podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. ako súčin priemerného osobného mzdového bodu (1,0484), obdobia dôchodkového poistenia (45,2055 rokov), získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty (10,0098), t. j. 474,40 eur mesačne.

Ďalej odvolací súd uvádza, že suma starobného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. bola určená z priemerného mesačného zárobku 135,00 eur za roky 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012. Započítaná doba zamestnania je 43 rokov, pričom na dobu zamestnania pred 18-tym rokom veku sa neprihliada. Starobný dôchodok je 80,00% priemerného mesačného zárobku, t. j. 108,00 eur mesačne. K tejto sume patrí úprava podľa zákona č. 306/2002 Z.z. v znení zákona č. 639/2002 Z.z. o 163,30 eur mesačne na 271,30 eur mesačne a zvýšenie podľa zákona č. 222/2003 Z.z. o 16,30 eur mesačne na 287,60 eur mesačne.

Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred krajským súdom z 03.06.2014 odvolací súd zistil, že navrhovateľ namietal aj nesprávny výpočet priemerného mesačného zárobku, pričom uviedol vlastný výpočet, avšak tento nemožno považovať za správny a to s poukazom na znenie ust. § 12 ods. 1, 2, 3 písm. a/, c/, 4 a 6 zákona č. 100/1988 Zb. upravujúceho výpočet priemerného mesačného zárobku. V zmysle vyššie uvedeného je priemerný mesačný zárobok mesačný priemer hrubých zárobkov, dosiahnutých v 5 zárobkovo najlepších kalendárnych rokoch v rozhodnom období. Hrubým zárobkom je vymeriavací základ na určenie poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie ustanovený osobitným predpisom. Rozhodným obdobím je obdobie 10 po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov pred rokom, v ktorom vznikol nárok na dôchodok, alebo v ktorom občan naposledy skončil zamestnanie II. pracovnej kategórie, ak bol zamestnaný v tomto zamestnaní aspoň 20 rokov. 5 zárobkovo najlepších kalendárnych rokov sa zisťuje porovnaním hrubých zárobkov za jednotlivé celé kalendárne roky. Ak priemerný mesačný zárobok prevyšuje sumu 2 500,- Sk, počíta sa suma 2 500,- Sk v plnej výške, zo sumy nad 2 500,- Sk do 6 000,- Sk 1/3 a zo sumy nad 6 000,- Sk do 10 000,- Sk 1/10. Na sumu nad 10 000,- Sk sa neprihliada.

Uvedeným postupom možno zistiť priemerný mesačný zárobok poistenca maximálne vo výške 4 067 Sk, čo predstavuje 135 €. Takto určený priemerný mesačný zárobok sa použije aj pre účely určenia sumy starobného dôchodku poistenca podľa § 274 ods. 2 zákona o sociálnom poistení (§ 293k ods. 7 zákona o sociálnom poistení).

Suma starobného dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 461/2003 Z.z., je 474,40 eur mesačne a suma starobného dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 100/1988 Zb. je 287,60 eur mesačne. Keďže suma starobného dôchodku, určená podľa zákona č. 461/2003 Z.z. je vyššia, navrhovateľovi bol priznaný starobný dôchodok v tejto sume. Táto suma starobného dôchodku bola ďalej podľa § 82 a § 293ce zákona o sociálnom poistení zvýšená odo dňa priznania dôchodku o 11,20 eur mesačne (o pevnú sumu zvýšenia starobného dôchodku, ustanovenú v § 1 písm. a/ opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 329/2012 Z.z.) na sumu 485,60 eur mesačne. Napokon suma starobného dôchodku podľa § 82 zákona o sociálnom poistení bola zvýšená od 01.01.2014 o 8,80 eur mesačne o pevnú sumu zvýšenia starobného dôchodku, ustanovenú v § 1 písm. a/ opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 329/2013 Z.z. na sumu 494,40 eur mesačne.

Doba zamestnania, ako i obdobia dôchodkového poistenia (ako i obdobie dôchodkového poistenia) a osobné vymeriavacie základy navrhovateľa boli odporkyňou zhodnotené na základe spisového a evidenčného materiálu, nachádzajúce sa v ústrednej evidencii odporkyne, správne a zákonne, pričom rozhodnutím odporkyne boli rešpektované zvýhodnené nároky navrhovateľa vyplývajúce zo zaradenia ním vykonávaného zamestnania do II. pracovnej kategórie. Tieto spočívali v prepočte dôchodkovej dávky podľa oboch právnych úprav, ako aj v znížení dôchodkového veku, čo však navrhovateľ nenamietal.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil. Z vyššie uvedených dôvodov aj odvolací súd považoval rozhodnutie odporkyne za zákonné a preto rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil, pričom sa stotožnil s právnym posúdením veci, ktoré krajský súd náležite odôvodnil.

Odvolací súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno-poistných vzťahov vychádza z verejnoprávných vzťahov), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).